

A BUDAPESTI ÉPÍTÉSZ KAMARA NÍVÓDÍJA 2015

Az Építészet Világnapját a Budapesti Építész Kamara díjátadásal ünnepelte: öt jeles fővárosi alkotásnak adott pénzzutalommal és emléktáblával járó nívódíjat. Október 5-én a FUGA Budapesti Építészeti Központban *Bálint Imre*, a kamara elnöke a 4-es metró, a Geometria irodaház, a Móricz Zsigmond körteri „Gomba”, a Prezi HQ és az ELTE Trefort-kerti „Az Egyetem hallottai” című emlékmű alkotóinak adta át az elismerést. A díjat a zsűri tagjainak véleményén és a közösen fogalmazott méltatásokon keresztül mutatjuk be, hogy kordokumentuma legyen az első díjátadásnak.

A zsűri elnöke *Benczúr László*, tagjai *Balázs Mihály*, *Hőnich Richárd*, *Lévai Tamás*, *Masznyik Csaba*, *Somogyi Krisztina*, *Winkler Barnabás*.

A díjalapítás 2015 elején történt. A nyílt pályázatra 2011 és 2014 között készült alkotásokat lehetett beküldeni. A zsűri elé ötven pályamű került, ebből negyvenhat felelt meg a kiírásnak. A bírálókat eredményeként – a magas színvonalra való tekintettel – felállítottak egy Jelölt kategóriát is, hogy a zsűri az öt nyertes mellett további 9 művet emelhesse ki a mezőnyből. „A nagyszámú, magas színvonalú megvalósult építészeti alkotás igazolja mennyire fontos volt ezt az építészeti szemlélet újraéleszteni.” (WB). Ebből is kitűnik, hogy az építészeti Nívódíj hiánypótló, hiszen a korábban létezett Budapesti Építészeti Nívódíjat a főváros 2010 óta nem hirdette meg, így évek óta nem volt olyan elismerés, amely ráirányította volna a figyelmet a sikeres és hasznos építészeti tettekre. Az idej kamarai díj ezért válogatott az elmúlt négy évből. „A kimaradt éveket sajnos nem lehet pótolni. Nehéz helyzetben volt a zsűri, mert csak öt nívódíj adható, pedig a feltorlódtott mezőnyben több alkotás is megérdemelte volna azt. Ezen a feszítő helyzetben próbáltunk enyhíteni a Nívódíj Jelöltje kategóriával” – magyarázta Hőnich a díj kiterjesztésének szükségességét.

„Korábban nem publikált, a zsűritagok számára sem ismert épületekkel is találkozhattunk. Jó volt érezni a pályázók bizalmát és az épületeket bejárva látni, megélni, hogy a kortárs építészetnek is vannak rejtett tartalékai.” (SK). A közös épületbejárás minden zsűritag számára alapvető élmény volt, jelentősen meghatározta a végleges döntést. „A benyújtott képi anyaghoz képest a személyes megtapasztalás nagyon sokat tesz hozzá a megismeréshez, megítéléshez. A mai vizuális inger-tengerben egyre nagyobb jelentősége van, hogy valóságos, s nem közvetítő közege keresztül benyomásokat szerezzünk. A Nívódíj arra hivatott, hogy ebben a tengerben kijelöljön példaértékű szigeteket, melyek kiemelkednek építészeti minőségükkel, helyénvalóságukkal.” (LT)

Egy új díj alapítása kapcsán a zsűri talán fokozottabban érezte felelősségét, így a kiírás értelmezésével, a díj sikerességének feltételeivel is foglalkozott. „A zsűri körültekintő döntésével számottevően alakíthatja a díj fogadtatását a szakmai és azon kívüli közönség körében, a megalapozott döntés a jövőre nézvést is fontos, ezért elsődlegesen nem a kiírásban szereplő kategóriákban gondolkodtunk, (ezeket elsőként zárójelbe tettük) hanem mindenek

előtt a minőségi szempontokat érvényesítettük.” (BM) A kategóriák sorsa azért is nagy kérdés, mert számos alkotás több helyre is besorolható: épület és köztér összeér, belsőépítészet és épület nem feltétlenül szétbontható, avagy műemléki felújítás és új építés természetes módon él együtt, az innováció is sokféleképpen értelmezhető. „Kortünet, hogy ma kevés a teljesen új építés, ami nem dráma, különösen, ha megfontoljuk, hogy – Tomay Tamás építész mondását idézve – a városi szövet nézőpontjából minden építés hozzáépítés.” (LT)

„A kategóriák közötti átjárások mellett az építészet más értelemben is kilép a korábbi keretek közül: társadalmi érzékenysége nő, nyitottá válik, az építész szerepek változóban vannak, a tervezés gyakran közösségivé válik és az építészeti mű lényegiségéről is eltérőek a vélemények.” (SK) „Az építészet (is) olyan szakma, amit sokféle módon lehet jól csinálni. Nagyvonalú koncepcióval, a részletek alaposságával, áradó kreativitással, nemes egyszerűséggel, tiszta logikával, szociális érzékenységgel és így tovább, mindenki abból főz, amije van. A nívódíjas alkotások is ezt a sokszínűséget mutatják.” (HR) Ami viszont változatlan, hogy „az építészeti érték hitelessége akkor válik nyilvánvalóvá, ha napnál világosabban felfedezhető rajta az építész és megbízója közötti feltétlen bizalom, és az alkotó szellem közös akaratban való érvényesülése.” (BL) Végezetül: „Díjat kapni és díjat adni elsősorban az alkalom, a szemle miatt öröm, s mint kollektív esemény, létfontosságú pillanat minden szakma életében. Egy díj nagyon ritkán (talán soha nem) egy mű, egy gondolat, esztünkben valamilyen épített alkotás belső értékeit fejezi ki. Az igazi értékmérő mindig az idő és a sors, ami hivatottabb és kegyetlenebb ítész minden zsűrinél. A díj, amit nem az alkotók, hanem a műtárgyak érdemelnek ki, egy adott kollektívra adott időszakban megfogalmazott közös választása, mely egyes műveket – elsősorban a nem szakmabeli érdeklődők számára – kiemel és reflektorfénybe állít, de jó látni, hogy a lámpák fénye ilyenkor az egész, jobb sorsra érdemes szakmáinkra vetül.” (MCs)

A nívódíjat tervezte: *Czakó Zsolt* grafikusművész

Az oldalt szerkesztette a Budapesti Építész Kamara

AZ ÖT NYERTES MÉLTATÁSA

A 4-es Metró

Palatium Stúdió Kft. (generáltervező)

Erő Zoltán, Csapó Balázs, Dévényi Tamás, Gelesz András, Dajka Péter, Hatvani Ádám

A 4-es számú fővárosi metróvonal, valamint az új állomások építészeti tervezése és megvalósítása tíz évet felölelő, hazai léptékben rendkívüli feladat volt. A jórészt láthatatlan földalatti létesítményt tagoló állomások építészeti koncepciójának és arculatának tervezésére kiírt pályázat nyertese a tervezési és a megvalósítási folyamat koordinátoraként több, a pályázat során sikeres, illetve tehetséges fiatalokból álló irodát bevonva, főépítési minőségben úgy irányította a projektet, hogy az egyes állomásokot tervező csapatok szabadon valósíthatták meg az elképzeléseiket. Az építészeti megjelenés ezért változatos, a minőség pedig magas, helyenként kiemelkedő, amit számos díj és elismerés bizonyít az átadás óta eltelt időben. Remélhetőleg nemcsak a főváros, hanem a hazai építészet megítélését is javítja ez a siker, mely látványosan bizonyítja, hogy a városfejlesztés, a mérnöki létesítmények megvalósítása során is szükség van építészeti pályázatokra, invenciózus építészekre, eredeti gondolatokra és együttműködésre, és ha a feltételek adóttak, a hazai építészek is képesek arra, hogy világszínvonalú létesítményeket valósítsanak meg.

Geometria irodaház

(1027, Medve utca 17.)

3h építésziroda

Csillag Katalin, Gunther Zsolt

A kockákból egymásra rakott épületet – a sakktablához hasonlóan – egymást kiegészítő és erősítő ellentétpárok jellemzik: szerkesztettség és játékosság, egységesség és változatosság, precizitás a részletekben és nagyvonalúság a belső térben. A tervezésben és kivitelezésben egyaránt maximális igényességet követelő minimál dizájn magától értetődően könnyed. A csupa-fehér, életnagyságú makettet a fény tölti meg színnel, a fehér ötven árnyalatával.

Az építészeti szemlélet pozitív következménye az épület gazdaságos és ökológikus működtetése, a környezettudatos attitűd minden részletre kiterjedő. Az identitásukat kereső irodaházak között egy pontosan testreszabott, az építetőre hangolt épület, minden szempontból példa értékű megoldás.

„Az Egyetem halottai” emlékmű – ELTE Trefort-kert

(1088, Múzeum krt. 6–8. Puskin utca 11–13.)

MM Csoport, Hetedik Műterem Kft.

Albert Farkas, Bujdosó Ildikó, Fajcsák Dénes, Lukács Eszter, Szigeti Nóra, Polgárdi Ákos, Roth János DLA, Szabó Levente DLA

Az ELTE Bölcsészettudományi Kara építészek bevonásával kívánt emléket állítani a második világháború során meghalt oktatóinak és hallgatóinak. A pályázatra az Építész Mester Egylet (Mesteriskolát) hívta meg, a nyertes terv – a képzés szellemiségéhez hűen – mesterek és tanítványok közös alkotása. A megvalósult elképzelés sajátossága, hogy nem heroikusan és nem pontszerűen, hanem diszkrét tipográfiával, a falakhoz, házakhoz tapadóan, a kert egészét fonja be az emlékezés lehe-

Fotó: Bujnovszky Tamás

Fotó: Bujnovszky Tamás

tőségével. A Múzeum körút és Puskin utca közötti campus két téglapületének fugáiba beépített, alig észrevehető, keskeny, de 200 méter hosszú bronzsávjában 198 egykori egyetemi polgár neve és adatai szerepelnek. Az alkotás szellemi jelenléte túlnő az emlékmű fizikai valóságán: az emlékezés, mint a hely öröksége kerül tapintható közelségbe. A Trefort-kertben közösségi tervezésben megvalósult különleges műalkotás szép példája annak, hogy az építészeti gondolkodás számára sok irányban nyitott a tér.

Móricz Zsigmond téri „Gomba” épülete

(1114, Móricz Zsigmond körtér)

Hetedik Műterem Kft.

Szabó Levente DLA, Gyüre Zsolt

A huszadik század közepén, vagy annál frissebben épült épületek még nem elég régiek ahhoz, hogy műemlék legyen. A Schall József által a második világháború idején tervezett és megépült, az azóta eltelt közel hetven év alatt erősen elhanyagolt és leromlott forgalmi épület megítélése ezért meglehetősen ellentmondásos volt a szakemberek és a nagyközönség szemében egyaránt: a bontástól a teljes átépítésen át az anyag- és részlethű konzerválásig terjedt a javaslatok skálája. Az eredeti építészeti koncepciót és az elsődleges épületszerkezeteket következetesen megőrző, de kortárs nyílászárókkal és burkolatokkal, a mai technikai igényeknek megfelelően megvalósított épület heves szakmai vitát generált, mely a purizmus, a rekonstrukció, illetve a restaurálás százötven éves dilemmáit elevenítette fel. A magas építészeti igénnyel megvalósított felújítás a tervezők felelős döntései alapján túlmutat ezeken az alternatívákon, és a meglévőt kiindulási alapnak tekintve a harsány gesztusoktól mentes, de tudatosan az épület lényegére koncentráló szemlélet elgondolkodtató metamorfózishoz vezetett: a Gomba kortárs épületté vált, de olyanná, amiben a múltja nagy erővel van jelen.

Prezi HQ Irodaház

(1065, Nagymező utca 54.)

MINUSPLUS Generáltervező Kft.

A mára világmárkává erősödött Prezi a pesti belváros szívében, a Nagymező utca-Hajós utca közötti, századfordulós Merkúr Palotában alakította ki budapesti központját. A volt telefonközpont hatalmas kapcsolócsarnokában elhelyezett, egyterű iroda kialakítása izgalmas, a nagysága ellenére személyre szabott. A lépcsőről-lépésre belakott épületben a változatos terek, a számtalan dizájn ötlet, a minden zugot belakó kreatív térhasználat olyan inspiráló közeget teremt, ahol a világ minden tájáról verbuválódott, több mint 200 dolgozó koncentráltan, hatékonyan, mégis örömtelien és közösségi szellemben tudja végezni munkáját. A belső teret folyamatosan átalakító dizájn-szemlélet érzékenyen képes reagálni az állandó változásban lévő start-up elvárás rendjéhez, up-to-date működési filozófiájához. Ez a tervezési módszertan önmagában is példamutató. A Prezi irodaház megpepszíti nemcsak közvetlen környezetét, hanem a személytelen irodaépítészeti világát is.

Fotó: Polgárdi Ákos

Fotó: Szentirmai Tamás, Biri Balázs

Fotó: Bujnovszky Tamás

A JELÖLTEK MÉLTATÁSA (részlet)**Budapest Szíve program – Hídfőterek és új pesti korzó kiépítése I. ütem – V., Március 15. tér, északi térrész**
Város-Teampannon Kft.

Koszorú Lajos, Koszorú Bálint, Borsós Ferenc, Herczeg Ágnes, Mlakár Vivien

(...) Az újjáépítés a régészeti emlékek gondos megőrzése és differenciált bemutatása mellett élhető és szerethető városi parkot eredményezett. A tervezők példaértékű egységbe foglalták a kortárs építészeti-tájépítészeti szempontokat, anyaghasználatban és formálásban minőségi és tiszta megoldást alkottak. (...)

Budapesti Piarista Központ (V., Piarista utca 1.)

M-Teampannon Kft.

Golda János, Kovács Zoltán, Mészáros Erzsébet

A budapesti piarista rendház közel háromszáz éves története újabb kortárs építészeti réteggel gazdagodott. (...) a korábban zárt iskolaépület a tér felé megnyílik, az alsó szinteken közöségivé válik, a várossal nyitott kapcsolatot teremt. Példamutatóan bátor és kifinomult az új épületrész elhelyezése, a meglévő keretekhez történő illesztése, melynek révén új kontextusba kerül a rekonstruált régi iskolaépület. (...)

Várkert Bazár rekonstrukciója és kapcsolódó közösségi közlekedés fejlesztése (I., Ybl Miklós tér 2-6.)

KÖZTI Zrt.

Potzner Ferenc, Pottyondi Péter, Steffler István, Potzner Ádám, Baliga Kornél

Budapest egyik szomorú szegényfoltja tűnt el a budai Dunaparttól, a Királyi vár együtteséből. (...) Az épületek hozzáértő rekonstrukciója mellett megújult a környék forgalma, a Ybl-bazárhoz tartozó kert szépen csatlakozik a várhegy keleti oldalához. A rekonstrukció megteremt a Várkert Bazárból az akadálymentes feljutást a Királyi vár területére valamint egy új, nagy befogadóképességű előadóteremmel gazdagítja a kulturális intézmény együttest. A rekordidő alatt elkészült felújítás méltó módon öregbíti Ybl Miklós építészeti nagyságát és a budai Dunapart szépségét.

Várkert bazár rekonstrukciója – belső térképzés

(I., Ybl Miklós tér 2-6.)

Budapesti Építőművészeti Műhely Kft.

Dévényi Tamás, Máté Orsolya, Vadász Viktor

A koncepciót a kreatív logika jellemzi, az építészeti hozzáállást megnyugtató szűkszavúság és erő uralja. A léptékből adódó relatív monumentalitás nem válik patetikussá, többek között a helyenként felbukkanó finom humor miatt. Az Ybl-által tervezett szerkezeteket, az eredeti építőanyagokat nem vak áhítattal, hanem illő tisztelettel, de teljesen természetes módon kezeli. (...)

Újpesti Egek Királynéja Főplébánia (IV., Szent István tér 21.)
4 Plusz Építész Stúdió Kft.

Berzsák Zoltán

(...) Az eredetileg U alakú épületet a tervezők egy keresztszárny hozzáépítésével toldották meg. A felújítás során a régi épületnek csak egyes elemeit volt lehetséges megőrizni. (...) Az új, összekötő szárny által kettéosztott zöld felület a keresztszárny földszinti üvegfalainak eltolásával össze is nyitható, (...) az épü-

letbe belépő tekintetét a keresztszárny transzparens megoldásának köszönhetően túlvezeti a belső, titkos kert felé, melyet a zöld gyepből kinövő hatalmas fa ural.

Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona rekonstrukció és bővítés (IV., Baross utca 100.)

ARTONIC Kft.

Tőös György, Fátyol Tibor, Erdélyi-Gáspár Judit,

Lenzsér-Mezsei Kata

A tervezési megbízást nyílt tervpályázat I. díjaként kapta meg az ARTONIC Kft. Az egykori vadászház felújított épülete és az új szobaszárnyak logikus szerveződéssel kapcsolódnak egymáshoz. A vakolt régi és a csupa téglá új együttesét magas téglafalak határolják el a külvilágtól. A gondozottak szobái mindig egy-egy udvarra nyílnak, a lakók állapotától függően kertkapcsolattal vagy kerengővel. A feszes rendben megfogalmazott utcai megjelenés nem tud és nem is akar igazodni a közvetlen, fizikailag értékét veszített környezetéhez, ezáltal a körülzárttság még erőteljesebben érvényesül. (...)

Erzsébetvárosi Gettó Emlékfala (VII., Dohány utca 32-34.)
RADIUS B+S Kft.

Sugár Péter, Kara László, Baróthy Anna, Árpás Renátó

A holokauszt emlékévé kapcsán, 2014-ben valósult meg a Dohány utcában, egy egykori fapalánk helyén a Gettófal, amely egyben a Menachem Zsidó Oktatási Központ kertjének kerítése. (...) Az öntömörödő betonfalra erősített, kezeletlen acéltáblákon megjelenő, háromnyelvű szöveg az egyedi emlékmű üzenetét mondja el. A középső mezőben kukucsáló lyukak kaptak helyet, amelyekben archív fényképek látszanak (...) a harmadik rész egy nyersacél tolókapu, nagy áttört feliratokat hordoz. (...) Ez a „nem-emlékmű” egyfelől belesimul a hétköznapiakba, mégis megállásra, kapcsolatkeresésre készíti a járókelőket napközben ugyanúgy, mint a finom esti megvilágításban.

Kapucinus utcai műemlék lakóház (I., Kapucinus utca 9.)
MNM-NÖK (Forster Központ)

Garaguly Kinga, Hild Csorba Bernadett

A Vár aljában található leromlott állagú házikó szükségelakások átalakításából született meg. (...) Megtapasztalható minőség a részletek kidolgozottsága, példának okáért a belső homlokzaton a lábazat rusztikus faktúrája finom átmenettel hajlik sima vakolt felületbe, a régi fafödém sikeres megmentésével pedig nagyon erős atmoszférát teremtenek az alkotók a belső térben. Példaértékű, ahogy a részletek szerves egészzé állnak össze. (...)

HungaroControl ANS III.- Légiforgalmi irányító központ (XVIII., Igló utca 33-35.)

Zsuffa és Kalmár Építész Műterem

Kalmár László, Zsuffa Zsolt

A Ferihegyi reptér mellett meghúzódva önálló világot jelöl ki a polgári légiközlekedés irányítási központja. (...) Az épület immár a harmadik bővítési fázis két évtizeden belül. Ennek megfelelően a lehetőség meg lett volna arra, hogy a tervezők gyökeresen újat teremtsenek, példaértékűen ők mégis a meglévő beépítési logika folytatása mellett döntöttek. A homlokzatképzés horizontalitása, anyagválasztása az előd-épülettel nem azonos, arra mégis finoman rímél, így a folytatás kiemeli a korábban megkezdett vonulat építészeti minőségét. ●